

Leszno, dnia 16.04.2021r.

EKSPERTYZA TECHNICZNA ZABYTKOWEGO WIATRAKA Z KIEŁCZA

Nr 2/2021/W

Wpisanego do rejestru zabytków decyzją z dnia 11.09.1979r.

Znajdującego się obecnie w
Muzeum Etnograficznym w Ochli k. Zielonej Góry

Wykonał:

**Rzecznawca Stowarzyszenia Konserwatorów
Zabytków w Warszawie (nr ewid. 96)**

Jarosław Jankowski

w dziedzinie:

zabytki techniki - specjalność ochrona i konserwacja,
rewaloryzacje zabytkowych wiatraków,
młynów wodnych i towarzyszących
im obiektów małej architektury.

EKSPERTYZA TECHNICZNA

Dotyczy ponownego zbadania stanu technicznego wiatraka z Kielcza, wpisanego w księdze inwentarzowej pod poz.EB-76.

Podstawą opracowania ekspertyzy jest zlecenie przez Pana Dyrektora mgr inż. Tadeusza Woźniaka ponownej oceny stanu technicznego zabytkowego wiatraka z Kielcza. Zabytkowy wiatrak z Kielcza wpisany w rejestr zabytków decyzją z dnia 11.09.1979r., jest jedynym z cenniejszych i unikatowych zabytków techniki jakie znajdują się w Muzeum w Ochli. Szczegółowy opis wiatraka oraz zarys historyczny został opracowany już w wcześniejszej Ekspertyzie Techniczno – Ratunkowej z dnia 25.06.2020r.

Stan Obecny wiatraka

na dzień 16.04.2021r.

Podczas zeszłorocznej jesiennej nawałnicy i wichury, która przeszła przez Muzeum, bardzo mocno ucierpiał zabytkowy wiatrak z Kielcza. Wynikiem tej sytuacji jest znaczne pogorszenie się stanu technicznego i destabilizacja obiektu. Podczas przeprowadzonych oględzin w dniu 16.04.2021r., stwierdzam, że wiatrak pochodzący z Kielcza uległ trwałemu uszkodzeniu w wyniku rozczepienia się elementu nośnego, czyli kozła wiatraka. Kozioł stanowiący fundament budowli został uszkodzony na skutek wielu procesów i oddziałujących na niego sił. Najistotniejszym problemem jak już wspomniano w wcześniejszej ekspertyzie jest nieprawidłowe złożenie kozła wiatraka. Elementu, który już na etapie budowy zabezpieczono metalowymi klamrami, które pękając umożliwiły rozczepienie się kozła. Ponadto głęboko posunięta korazja elementów oraz zagrzybienie w sposób istotny osłabiają nośność całej konstrukcji wiatraka, którego waga nacisku to w przybliżeniu około 42 ton. Znacznym problemem jest brak spójności podstawy kozła, czyli podwalin które, są flekowane i nie stanowią spójnej, mocnej i stabilnej podstawy wiatraka. Na podstawie ponownych oględzin stwierdzam, iż te elementy od czerwca zeszłego roku przesunęły się 0,9 do 1,2 cm zwiększając rozczepienie tych elementów! Identyczna sytuacja występuje pomiędzy zastrzałami co jest oznaką stałego nacisku sił grawitacji na ten układ nośny wiatraka, który jest dodatkowo osłabiony przez porażenie

owadami i korozję drewna. Nacisk oraz działające siły spowodował pęknięcie jednego z czterech wąsów króla (sztrymbra), czego powodem jest odchylenie go od pionu o 6 stopni. **Obecny stan zachowania nie tylko grozi katastrofą budowlaną ale stanowi również zagrożenie dla zwiedzających!**

Największe nieprawidłowości

- nieprawidłowo osadzony i spięty koziół wiatraka,
- uszkodzone siodło i pojazdy,
- brak dyszla,
- konstrukcja całej wialni wiatraka jest nieprawidłowo złożona i osadzona,
- brak złączy i klamer ciesielskich oraz łączenia dyblami konstrukcji wiatraka,
- zupełny brak belek podłogowych co powoduje destabilizację konstrukcji,
- nieprawidłowo zamontowane pojazdy wiatraka – odwrotnie,
- brak świetlików w ścianach bocznych,
- nieprawidłowe zamontowane poszycie (liczne prześwity),
- zabetonowanie słupów narożnych obecnie zamiast podtrzymywać konstrukcję, powoduje destabilizację konstrukcji, która cały czas pracuje i się przechyla,
- nieprawidłowa konstrukcja dachu (dach za krótki i nie posiada tylnego zwieńczenia, czyli tzw. Kurnika),
- krokwie dachowe niespięte,
- gont na dachu do wymiany,
- brak kłapy wyjściowej na daszku naczółkowym,
- śmigła wiatraka w bardzo złym stanie, obecnie atrapy śmigieł, które nie przypominają nawet wyglądem śmigieł montowanych na tego typu wiatrakach,
- wiatrak pozbawiony nie tylko hamulca, ale i pozostałych maszyn i urządzeń młyńskich.

Zalecenia

Mając na uwadze stan konstrukcji wiatraka z Kielcza, zalecam odgrodzić zabytkowy wiatrak taśmą ostrzegawczą i palikami w promieniu 8 m od obiektu i zakazać wchodzenia do środka. Zakaz obejmuje również pracowników Muzeum. Następnie należy podjąć szybkie działania ratunkowe w celu uniknięcia katastrofy budowlanej. **Należy w celu uratowania zabytku, rozebrać wiatrak, a następnie go odbudować, zachowując zabytkowe elementy.**

Ze względu na specyficzny rodzaj rekonstrukcji wiatraka w celu uniknięcia poprzedniej sytuacji, zalecam aby pracami ratunkowymi zajęła się firma, posiada wiedzę i doświadczenie przy tego typu obiektach.

Wycena praca ratunkowych

Kwota tych prac wyniesie: 250 000zł (netto)

Kwota słownie - dwieście pięćdziesiąt tysięcy złotych 00/100

Razem z stawka 23% VAT: 307 000zł (brutto)

Kwota słownie - trzysta siedem tysięcy złotych 00/100

Rzecznik Stowarzyszenia
Konservatorów Zabytków w Warszawie
Jarosław Jankowski
tel. 601 567 032, jardi1@wp.pl

